

Iekšlietu ministrija

Čiekurkalna 1. līnija 1 k-2, Rīga, LV-1026; tālr. 67219263; fakss 67829686; e-pasts: kanceleja@iem.gov.lv; www.iem.gov.lv

Rīgā

14. 04. 2015 Nr. 1-28/978
Uz 10.03.2015. Nr. 233.9/18-57-12/15

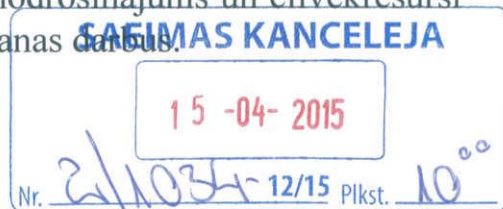
Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisijai par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtošanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā

Par atbildēm uz jautājumiem sakarā ar Zolitūdes traģēdiju

Iekšlietu ministrija, atbildot uz jautājumiem sakarā ar Zolitūdes traģēdiju (Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtošanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā vēstules pielikuma I, II, IV un V daļas jautājumi) informē:

1. Par glābšanas darbu organizēšanu un īstenošanu, kā arī seku novēršanu katastrofu gadījumos.

- 1.1. Pašreizējā situācijā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta (turpmāk – VUGD) kapacitāte, kā arī materiāltehniskais nodrošinājums un cilvēkresursi ir pietiekoši, lai nodrošinātu kvalitatīvus glābšanas darbus.

VUGD nodrošinājums ar tehniku uz 2015.gada 9.aprīli:

- Auto kāpnes - 32 (no tām remontā 4)
- Auto pacelājs -2
- Bāzes automobilis -1
- Gaisa putu automobilis -1 (remontā 1)
- Glābšanas automobilis - 13 (remontā 1)
- Konteineru vedējs -20
- Kravas automobilis - 1 (remontā 1)
- Ķīmiskais automobilis - 5
- Šļūteņu automobilis - 6 (remontā 1)
- Tehniskais automobilis - 7 (remontā 1)
- Ūdens vedējs - 3
- Ūdenslīdēju automobilis - 7
- Ugunsdzēsības autocisterna - 239 (remontā 50)
- Ugunsdzēsības sūkņu stacija - 5 (remontā 3)

Uz 2015.gada 1.aprīli VUGD ir 2917 amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm amati (aizpildīti 2768), 219 darbinieku amati (aizpildīti 216), 1 ierēdņa amats (aizpildīts). Saskaņā ar minēto informāciju šobrīd VUGD ir 152 vakances.

Prioritārs jautājums ir VUGD teritoriālo struktūrvienību tīkla attīstība, lai samazinātu ierašanās laiku, nodrošinot iedzīvotājus ar savlaicīgu un kvalificētu palīdzību. Jāatzīmē, ka ar Ministru kabineta 2013.gada 16.septembra rīkojumu Nr.416 "Par ilgtermiņa saistībām Iekšlietu ministrijai depo ēku būvniecībai, rekonstrukcijai vai renovācijai" Iekšlietu ministrijai atļauts uzņemties ilgtermiņa saistības 2015.-2017.gadam, kas nepārsniedz 11 525 262 *euro* VUGD depo ēku būvniecībai, rekonstrukcijai vai renovācijai. 2014.gada 4.decembrī tika atklāts VUGD Vidzemes reģiona brigādes Cēsu daļas depo, kas ir pirmais depo Latvijā, kas pēc Eiropas Savienības standartiem projektēts un uzcelts tieši ugunsdzēsēju darba vajadzībām un ir pirmā no jauna uzbūvētā ugunsdzēsības depo ēka kopš Latvijas republikas neatkarības atgūšanas. 2015.gada pirmajā pusē tiks atklāts VUGD Vidzemes reģiona brigādes Valkas daļas jaunais depo, kas tiek būvēts Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības programmas projekta "Pārrobežu rīcības spēju attīstīšana, veicot kopīgas katastrofu seku likvidēšanas aktivitātes skarbos vides apstākļos" ietvaros, piesaistot Eiropas Savienības līdzfinansējumu.

Savukārt attiecībā uz tehniku jānorāda, ka ar Ministru kabineta 2013.gada 1.oktobra rīkojumu Nr.449 "Par ilgtermiņa saistībām Iekšlietu ministrijai speciālo ugunsdzēsības un glābšanas transportlīdzekļu iegādei" Iekšlietu ministrijai atļauts uzņemties ilgtermiņa saistības 2014.-2018.gadam, kas nepārsniedz 36 286 423 *euro* speciālo ugunsdzēsības un glābšanas transportlīdzekļu iegādei, paredzot ugunsdzēsības autocisternu (57 gab.), autopacelāju (2 gab.), autokāpņu (12 gab.), glābšanas darbu automobiļu (9

gab.), ķīmisko avāriju automobiļu (6 gab.), ūdenslīdēju automobiļu (4 gab.), konteineru sistēmu (3 gab.) iegādi. 2014.gada jūlijā tika noslēgta vispārīgā vienošanās "Par speciālo ugunsdzēsības un glābšanas transportlīdzekļu – autokāpņu, piegādi" ar firmu UAB "Iksados" GTC.

- 1.2. VUGD Rīgas reģiona zvanu centrs 2013.gada 21.novembrī plkst.17:46 saņēma informāciju, ka Priedaines ielā 20, Rīgā (Zolitūdē) veikalā „Maxima XX” iebrucis jumts un ēkā atrodas daudz cilvēku. Nekavējoties uz notikumu tika izsūtīti ugunsdzēsības automobiļi ar personālu, kā arī par notikumu tika paziņots Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam. Plkst.18:00 notikuma vietā ieradās pirmie divi ugunsdzēsības automobiļi.

Veicot izlūkošanu notikuma vietā, tika noskaidrots, ka iegruvušas jumta konstrukcijas veikala daļā, kur izvietotas kases un evakuācijas izeja, jumta iebrukšanas platība ir apmēram 500 m², zem sabrukušajām betona konstrukcijām dzirdamas cilvēku balsis, ir daudz cietušo smagā stāvoklī.

Notikuma vietā turpināja ierasties VUGD tehnika un personāls, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigādes, satiksmes regulēšanai un notikuma vietas ierobežošanai tika iesaistīta Valsts policija un Rīgas pašvaldības policija.

Tika noteikti četri darba iecirkņi, katrā no tiem nozīmēts atbildīgais VUGD virsnieks, kas organizēja iecirkņa darbu un personāla maiņas, glābšanas darbi norisinājās pēc principa – vispirms glābt cilvēkus, kurus vieglāk atbrīvot – no vieglāk cietušā uz smagāk cietušo, kā arī tika izveidots operatīvais štābs.

Plkst.19:03 notika otrs veikala jumta nogruvums veikala vidusdaļā, kur bija izveidots viens no darba iecirkņiem (pirms darba iecirkņa izveidošanas tika rūpīgi vizuāli pārbaudītas ēkas nesošās konstrukcijas un vizuāli defekti netika konstatēti). Jumta konstrukcijas uzkrīta ugunsdzēsējiem glābējiem, kas tajā brīdī veica cilvēku glābšanu – nogruvumā gāja bojā 3 VUGD amatpersonas, dažādu smaguma pakāpju traumas guva 13 VUGD amatpersonas.

Plkst.19:17 notikuma vietā ieradās VUGD priekšnieks un pārņēma glābšanas darbu vadību. Uz to brīdi notikuma vietā atradās 18 ugunsdzēsības tehnikas vienības un strādāja apmēram 100 ugunsdzēsēji glābēji.

Rīgas dome organizēja nepieciešamās inženiertehnikas piesaistīšanu – glābšanas darbos sadarbībā ar SIA „Tilts”, SIA „Rīgas tilti”, SIA „ARSAVA”, AS „Ceļu pārvalde”, SIA „Viadukts”, SIA „Roadex” tika iesaistīti pieci autoceltņi, pieci frontālie iekrāvēji, universālais ekskavators, divi traktori ar kausiem, kā arī kravas automašīnas.

Notikuma vietā pēc Nacionālo bruņoto spēku karavīru ierašanās tika izveidots piektais darba iecirknis, iesaistot karavīrus gruvešu novākšanā no ēkas ārpusēs.

Pirmajās četrpadsmit stundās notikuma vietā strādāja 192 ugunsdzēsēji glābēji, 17 Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigādes, 215 Valsts policijas amatpersonas, 46 Rīgas pašvaldības policijas darbinieki, 110

Nacionālo bruņoto spēku karavīri un zemessargi.

Līdz 22.novembra plkst.00:35 tika atrasti un iznesti no drupām 35 cietušie un 6 bojā gājušie. Ar roku rīku, hidraulisko instrumentu un autoceltņu palīdzību tika veikta cilvēku glābšana, kā arī gruvešu izvākšana no ēkas celtniecības atkritumu konteineros. Plkst.21:06 bojā gājušo skaits jau sasniedza 51.

23.novembrī glābšanas darbi turpinājās, plkst.16:59 tika ziņots par 54. bojā gājušā atrašanu. Apmēram pēc 48 stundām pēc pirmā jumta iebrukuma (plkst.17:52) notika trešais nogruvums veikala labajā pusē, cietušo šajā nogruvumā nebija.

24.novembrī darbos tika iesaistīti SIA „E Būv vadība” traktors demolators un SIA „Alfis” frontālais iekrāvējs un kravas automobilis, ēkas kreisajā pusē tika izveidota jauna ieeja.

25.novembrī plkst.15:40 glābšanas darbi tika pabeigti.

Glābšanas darbus notikumā apgrūtināja sagruvušie dzelzsbetona bloki un metāliskās kopnes, kuru pacelšanai un cilvēku atbrīvošanai bija nepieciešams izmantot autoceltņus, kā arī jumta terases labiekārtošanai izmantotie materiāli (oļi, augsnes kārtas, hidroizolācijas plēve, betona bruģis), ko vajadzēja ar lāpstām norakt un pārvietot ārpus veikala telpām.

Jāpiemin, ka, ņemot vērā gūto pieredzi, VUGD izstrādāja un 2015.gada 24.martā tika apstiprināti VUGD iekšējie noteikumi Nr.22-1.22/7 "Ugunsgrēku dzēšanas un glābšanas darbu veikšanas kārtība", kuri aizstāja iepriekšējo novecojušo normatīvo aktu.

- 1.3. Savstarpējo sadarbību un koordināciju katastrofu gadījumos nosaka valsts civilās aizsardzības plāns (apstiprināts ar Ministru kabineta 2011.gada 9.augusta rīkojumu Nr.369 "Par valsts civilās aizsardzības plānu") un pašvaldību civilās aizsardzības plāni (apstiprina attiecīgās pašvaldības domes priekšsēdētājs). Vienlaikus VUGD ir noslēgti divpusējie sadarbības dokumenti ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem un Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu.

Darbs tiek organizēts trijos līmeņos (notikuma vieta, pašvaldības līmenis, valsts līmenis) pamatojoties uz minēto sadarbības kārtību, kā arī ņemot vērā ārējos normatīvajos aktos noteiktās prasības attiecīgajam apdraudējumam. Atkarībā no katastrofas veida reaģēšanas un seku likvidēšanas neatliekamās pasākumus notikuma vietā vada VUGD amatpersona vai atbilstoši kompetencei – Valsts civilās aizsardzības plānā (30.pielikumā) vai pašvaldību civilās aizsardzības plānos norādītās valsts iestādes amatpersona.

Pašvaldības līmenī ir izveidotas pašvaldību civilās aizsardzības komisijas (71), kas ir koordinējošas un konsultatīvas institūcijas un kuru sastāvā ir dažādu institūciju pārstāvji. Valsts līmenī ir izveidota Krīzes vadības padome, kas ir koordinējoša un konsultatīva institūcija.

Kopējas apmācības organizē un veic VUGD, apmācot pašvaldību

civilās aizsardzības komisijas ar četru gadu regularitāti. Apmācības sastāv no VUGD priekšnieka apstiprinātas 7 stundu programmas, kur 6 stundas tiek veikta teorētiskā apmācība un 1 stundu teorētiskās civilās aizsardzības mācības par vienu no apdraudējumiem (plūdi, vētra, elektrotīklu bojājumi, epizootija, bīstamo ķīmisko vielu noplūde).

- 1.4. VUGD nodrošina pirmo palīdzību cietušajiem notikuma vietā līdz Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta ierašanās brīdim. VUGD aprīkojumā ir pirmās palīdzības somas ar nepieciešamo pirmās palīdzības sniegšanai, imobilizācijas dēļi ar fiksatoriem un kakla šinas cietušā stabilizēšanai, to pārvietojot.

Strādājot bīstamajā zonā, kur Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests neiet iekšā bīstamo faktoru dēļ, VUGD nogādā cietušo ārpus bīstamās zonas, kur Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests cietušo pārņem.

Laika periodā no 2003.gada līdz 2009.gadam VUGD bija izveidoti 46 ugunsdzēsēja instruktora amati, kuru uzdevumos bija noteikts veikt feldšera pienākumus, jo atsevišķām VUGD amatpersonām bija atbilstoša kvalifikācija, lai sniegtu medicīnisko palīdzību. Tomēr laika gaitā tika nolemts, ka šāda speciāli apmācīta amatpersona daļēji dublēs Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta amatpersonām noteikto uzdevumu izpildi.

- 1.5. VUGD rīcībā ir štāba modulis (kontainers), kā arī apsildāmas pārvietojamās teltis moduļi, ko var izmantot kā pārvietojamas telpas notikuma vietā, ja tiek izveidots operatīvais štābs. Vienlaikus VUGD atbildīgajā glabāšanā valsts materiālajās rezervēs tiek uzglabātas apsildāmas pārvietojamās teltis moduļi, kas ir aprīkoti ar elektroģeneratoriem, apgaismes un apsildes ierīcēm, atsevišķiem moduļiem ir galdi un krēsli.

Papildus no Iekšlietu ministrijas Informācijas centra var piesaistīt sakaru līdzekļus. Problēma varētu būt interneta nodrošināšana darba vietās lauka apstākļos, taču šis jautājums tuvāko mēnešu laikā tiks atrisināts, izmantojot VUGD iekšējās rezerves.

2. Par civilās aizsardzības plānošanu.

- 2.1. Likumprojekts "Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas likums" (VSS-629) ir saskaņošanas procesā un 2015.gada aprīlī ir plānota starpministriju un starpinstitūciju sanāksme, lai vienotos par galīgo likumprojekta redakciju un virzītu to izskatīšanai valdībā.
- 2.2. Ņemot vērā apdraudējumu veidu dažādību un katastrofu mērogu (valsts un reģionālais), sistēmas darbības novērtēšana (arī uzskaitē) tiek veikta katrā konkrētā katastrofā atbilstoši valsts civilās aizsardzības plāna 31.pielikumam. Novērtēšanu veic ministrijas, kuru padotībā esošie dienesti un iestādes iesaistītas reaģēšanā. Pasākumu izpildes novērtēšanā izmanto kritērijus – savlaicīgums, efektivitāte, nodrošinājums. Pasākumu izpildes vai resursu

iesaistīšanas savlaicīgumu novērtē, salīdzinot valsts civilās aizsardzības plānā noteiktos pasākumu izpildes termiņus ar faktiski patērēto laiku pasākumu īstenošanai katastrofās. Pasākumu efektivitāti novērtē ar kritēriju "efektīvi", ja sasniegtie rezultāti atbilst izvirzītam mērķim, un „neefektīvi”, ja pasākumu izpildes gaitā mērķis nav sasniegts. Mērķi atbilstoši konkrētā apdraudējuma veidam un apmēriem nodefinē atbildīgā ministrija, kuras padotībā esošie dienesti un iestādes iesaistītas reaģēšanā. Pasākumu nodrošinājumu novērtē ar kritērijiem „pietiekošs” vai „nepietiekošs”. Ja ministriju novērtēšanā norādīti kritēriji, kas negatīvi raksturo sistēmas darbību katastrofās, ministrijas sagatavo ziņojumu par attiecīgo novērtējumu. Novērtējumu un ziņojumu ministrijas iesniedz Iekšlietu ministrijai.

- 2.3. Pašlaik katastrofu riska novērtēšanā tiek izmantota kvalitatīvā novērtējuma metode - „kas būtu, ja būtu” analīze, kuras ietvaros eksperti prognozē iespējamo katastrofu sekas, balstoties uz vēsturiskiem datiem, savukārt pasākumi tiek plānoti atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām iestāžu kompetencēm attiecīgajam apdraudējumam.
- 2.4. Zinātnisko darbu reglamentē Zinātniskās darbības likums, kur noteikts, ka zinātnisko darbību veic zinātniskās institūcijas, kas ir zinātniskie institūti, augstskolas, komercsabiedrības, kā arī citas institūcijas, kuru statūtos, nolikumā vai satversmē ir paredzēta zinātniskā darbība, piedalīšanās zinātniskās kvalifikācijas iegūšanas un pilnveidošanas procesā un kuras ir reģistrētas zinātnisko institūciju reģistrā - šobrīd iekšlietu sistēmas institūcijas neatbilst minētajiem kritērijiem.
- 2.5. Jautājumu par problēmu pētījumiem, kuri būtu iekļaujami Valsts pētījumu programmā, nepieciešams izdiskutēt starp iesaistīto ministriju pārstāvjiem. VUGD apsver iespēju, ka laika posmā no 2017.-2020.gadam Eiropas Savienības civilās aizsardzības mehānisma ietvaros tiks iesniegts pieteikums Eiropas Komisijas programmai, lai veiktu brīvprātīgu nacionālo katastrofu pārvaldīšanas spēju novērtēšanu (peer review). Šī novērtēšana kalpos kā civilās aizsardzības sistēmas pilnveidošanas instruments.
- 2.6. 2008.gada 28.oktobra Ministru kabineta sēdē (prot.Nr.76; 37.§) tika skatīts informatīvais ziņojums "Par civilās aizsardzības aizsargbūvju turpmāko izmantošanu" un atbalstīts tajā ietvertais risinājums par atteikšanos no civilās aizsardzības aizsargbūvju uzturēšanas. Veicot civilās aizsardzības aizsargbūvju apsekošanu, tika konstatēts, ka valstī bija 311 aizsargbūves (177 piederēja komersantiem, 46 – pašvaldību iestādēm un 88 - valsts iestādēm). 24% aizsargbūvju bija uzkrājis ūdens, 25% - konstatēti nesošo konstrukciju bojājumi, 36% - drenāžas sistēmas bojājumi, 35% - demontēti aizsarghermētiskie slēgi, 28% - demontētas durvis, 37% - demontēta apkures sistēma, 44% - demontēta ventilācijas sistēma, 38% - demontēta kanalizācijas sistēma, 40% - demontēta elektroapgādes sistēma, 100% - nebija nomainīti filtrācijas – ventilācijas iekārtu absorbcijas filtri. Esošo aizsargbūvju

atjaunošana nodrošinātu tikai 5,1% valsts iedzīvotāju aizsardzību katastrofu gadījumos.

Savukārt 2009.gada 16.jūlijā Saeimā tika pieņemts likums "Grozījumi Civilās aizsardzības likumā", saskaņā ar ko no Civilās aizsardzības likuma tika izslēgtas normas par civilās aizsardzības aizsargbūvēm.

Attiecībā uz gāzmaskām informējam, ka valsts materiālajās rezervēs tika glabātas gāzmaskas, kas bija ražotas laika periodā no 1975.gada līdz 1991.gadam. Valsts aģentūra "Materiālās rezerves" 2005.gadā rosināja izvērtēt gāzmasku kvalitāti un pielietojuma iespējas apdraudējuma gadījumā, ņemot vērā, ka gāzmaskas izstrādātas 20.gadsimta 50.-60.gados, atbilstoši tā laika bruņojumam un militārajai koncepcijai. 2005.gada septembrī valsts aģentūra "Materiālās rezerves" iesniedza priekšlikumu iekšlietu ministram izņemt gāzmaskas no valsts materiālajām rezervēm un utilizēt. Veicot gāzmasku novērtēšanu, tika atzīts, ka valsts materiālajās rezervēs esošās gāzmaskas ir morāli un fiziski novecojušas, tām beidzies izgatavotājrūpnīcas noteiktais glabāšanas garantijas termiņš un gāzmasku turpmāka uzglabāšana ir ekonomiski nepamatota. Ņemot vērā minēto tika sagatavoti grozījumi valsts materiālo rezervju nomenklatūrā un gāzmaskas tika izņemtas no valsts materiālajām rezervēm.

3. Par VUGD funkcijām, kas saistītas ar prevencijas pasākumiem valsts ugunsdrošības un civilās aizsardzības jomā.

3.1. VUGD iedzīvotāju informēšanai izmanto šādas komunikācijas formas:

- mājas lapā tiek ievietota informācija, kas attiecas uz ugunsdrošību un civilo aizsardzību;
- bukletu izstrāde, izgatavošana un izdale dažādām iedzīvotāju grupām;
- rīkojot atvērto durvju dienas, kuru laikā iedzīvotāji tiek iepazīstināti ar informāciju par ugunsdrošību un civilo aizsardzību, kā arī aprīkojumu reaģēšanas pasākumu nodrošināšanai;
- vadot lekcijas un praktiskās nodarbības, pamatā izglītības iestādēs, kad VUGD amatpersonas tiek piesaistītas drošības nedēļas ietvaros, vai speciāli sagatavotās drošības stundās;
- lasot lekcijas, pamatojoties uz atsevišķu iestāžu, komersantu pieprasījumiem;
- atbildot uz pieprasījuma vēstulēm par informācijas sniegšanu.

Minēto pasākumu īstenošanai atsevišķs finansējums nav paredzēts, bet pasākumi tiek īstenoti, izmantojot VUGD piešķirtos budžeta līdzekļus. Atsevišķi bukleti tiek izstrādāti projektu ietvaros, piemēram, laika periodā no 2010.gada līdz 2013.gadam tika īstenoti 4 projekti, kur tika izstrādāti 169 500 bukleti par kopējo summu 18 336 *euro*. 2014.gadā VUGD no saviem līdzekļiem bukletu izstrādei iztērēja 2516 *euro*.

Vienlaikus 2014.gadā VUGD, izstrādājot jaunās politikas iniciatīvas, iesniedza Iekšlietu ministrijā un tālāk Ministru kabinetā pieprasījumu

iniciatīvai “*Informatīvi izglītojošas kampaņas sabiedrības informēšanai un izglītošanai par vispārējas drošības un ugunsdrošības jautājumiem organizēšana un ugunsdzēsēja glābēja profesijas popularizēšana*”, kur kopējas nepieciešamais finansējums laika periodam 2015.- 2017.gads bija 180 000 *euro*. Tomēr, ņemot vērā, ka visas Iekšlietu ministrijas padotības iestādes bija pieprasījušas finansējumu lielā apmērā dažādām iniciatīvām, tika saņemts uzdevums iestādēm izvērtēt iespējas finansēt daļēji kaut ko no saviem līdzekļiem vai pārceļt iniciatīvas īstenošanu uz nākamajiem gadiem vai vispār atteikties. VUGD nolēma, ka 2015.gadā segs vienotā ārkārtas palīdzības numura 112 zīmola grafisko elementu un komunikācijas paraugietvaru dizaina izstrādi 4837 *euro* apmērā un atlikušo nepieciešamo finansējumu pieprasīs 2016.-2018.gadam.

- 3.2. VUGD pamatbudžetā 2015.gadam plānoti izdevumi ir 39,8 milj. *euro*, no tā 33,4 milj. *euro* atlīdzībai, 3,4 milj. *euro* kapitālieguldījumiem, no tiem 2,7 milj. *euro* speciālo transportlīdzekļu iegādei un 3,0 milj. *euro* preču un pakalpojumu izdevumiem.

Ņemot vērā, ka 84% no visa finansējuma ir izdevumi atlīdzībai, VUGD normatīvajos aktos noteikto pamatfunkciju īstenošana tiek nodrošināta ar minimālu finansējumu, kas nav pietiekams.

VUGD turpina sadarbību Eiropas Savienības struktūrfondu projektu īstenošanā, piesaistot līdzekļus gan iestādes attīstībai un materiāltehniskās bāzes uzlabošanai, gan personāla kvalifikācijas paaugstināšanai.

Ugunsdrošības un civilās aizsardzības koledžai 2015.gadam plānoti izdevumi 3% apmērā no VUGD piešķirtā budžeta, tas ir 1,24 milj. *euro*, no tā 1,2 milj. *euro* atlīdzībai un 47,7 tūkst. *euro* preču un pakalpojumu izdevumiem.

- 3.3. VUGD trešās grupas¹ būvobjektos veic pārbaudes, lai kontrolētu Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumu Nr.82 “Ugunsdrošības noteikumi” 8.nodaļā “Ugunsdrošības prasības, veicot būvdarbus” noteiktās prasības. Atbilstoši Ministru kabineta 2014.gada 02.septembra noteikumu Nr.529 “Ēku būvnoteikumi” 166.punkta un Ministru kabineta 2014.gada 16.septembra noteikumu Nr.551 “Ostu hidrotehnisko, siltumenerģijas, gāzes un citu, atsevišķi neklasificētu, inženierbūvju būvnoteikumi” 130.punkta prasībām VUGD sniedz atzinumu par atbilstību ugunsdrošības prasībām, ja nodod ekspluatācijā trešās grupas ēku vai tās daļu, vai trešās grupas inženierbūvi.

VUGD jaunbūvju projektus, pirms tiek pieprasīts atzinums par atbilstību ugunsdrošības prasībām, neizskata un nesaskaņo, jo normatīvie akti to neparedz. Lai sagatavotu atzinumu par atbilstību ugunsdrošības prasībām, tiek skatīts Ugunsdrošības pasākumu pārskats un projekti, kā arī apsekots būvobjekts, lai pārlicinātos vai ir ievērotas ugunsdrošības prasības. Ja tās nav ievērotas, tiek izsniegts negatīvs atzinums.

¹ Trešās grupas objekti ir noteikti Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumu Nr.500 „Vispārīgie būvnoteikumi” 1. un 2. pielikumā. VUGD par trešās grupas objektiem iegūst informāciju no pašvaldību būvvaldēm.

- 3.4. Atbilstoši spēkā esošajos normatīvajos aktos noteiktajam VUGD ir pietiekama kapacitāte, lai pieņemtu būvi ekspluatācijā. Ja tiks veikti grozījumi normatīvajos aktos, lai VUGD izskatītu projektus, tos saskaņotu, kā arī sekotu būvniecības gaitai no būvniecības ieceres līdz būves pieņemšanai ekspluatācijā, VUGD būs nepieciešamas papildus štatu vietas un kvalificēti speciālisti.
- 3.5. Par būvju pieņemšanu ekspluatācijā, ja nav realizētas normatīvajos aktos noteiktās ugunsdrošības prasības, VUDG amatpersonām ar speciālajām dienesta pakāpēm paredzēta disciplinārā atbildība saskaņā ar Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm disciplināratbildības likuma 13.pantu, administratīvā atbildība saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksu vai kriminālatbildība saskaņā ar Krimināllikuma 319.pants.
- 3.6. VUDG amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm būvdarbus nav apturējušas. Ja, pieņemot būvi ekspluatācijā, konstatē, ka tā neatbilst ugunsdrošības prasībām, tiek izsniegts negatīvs atzinums. Atbilstoši Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma 13.¹ pantam pēdējos piecos gados vidēji gadā ir izsniegti 52 VUGD lēmumi par darbības apturēšanu (apkures iekārtas, darba galdi, elektroinstalācija utt.). Pilnībā būves (objekta) darbība apturēta trijos gadījumos.
- 3.7. Būvnormatīvu izstrādāšana un virzība ir Ekonomikas ministrijas kompetencē. Pēc VUGD esošās informācijas Ministru kabineta 2011.gada 28. jūnija noteikumi Nr.498 "Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 201-10 "Būvju ugunsdrošība"" tiks pārāpstiprināti ar nepieciešamajiem grozījumiem.
- 3.8. VUGD nav tehnisko līdzekļu un laboratoriju, kur būtu iespējams veikt būvkonstrukciju ugunsizturības un nestspējas pārbaudi. VUGD pieprasa būvizstrādājuma ražotāja atbilstības deklarācijas un segto darbu aktus. Nepieciešamības gadījumā tiek pieprasīti testēšanas pārskati.

4. Par sabiedrības informēšanu, izglītošanu un krīzes komunikāciju.

- 4.1. 2013.gada 21.novembrī pēc veikala Maxima konstrukciju sabrukuma sabiedrības informēšanu par notikušo īstenoja Iekšlietu ministrijas, VUGD, Valsts policijas (turpmāk – VP) un Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta (turpmāk – NMPD) komunikācijas speciālisti.

Komunikācijas process ar plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem

VUGD, VP un Iekšlietu ministrija komunikāciju par notikušo uzsāka tūlīt pēc sākotnējās informācijas saņemšanas uz tālruni 112.

Pēc informācijas saņemšanas Iekšlietu ministrijas un iesaistīto dienestu – (VUGD, VP un NMPD) preses pārstāvji ieradās notikuma vietā. VUGD Preses un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja I.Vetere uzsāka darbu

koordinēšanu un komunikāciju ar plašsaziņas līdzekļiem. Komunikācijai tika piesaistīti arī citi augstāk minēto institūciju komunikācijas speciālisti, kas uzsāka darbu ar žurnālistiem no mājām, atbildot uz žurnālistu telefona zvaniem (rakstošajiem, interneta un radio medijiem) un komunicējot sociālajos tīklos.

Pirmajās glābšanas darbu stundās komunikatori saņēma ļoti lielu skaitu žurnālistu zvanu. Līdzās Latvijas plašsaziņas līdzekļu zvaniem, jau 21.novembrī tika saņemti pirmie zvani no ārvalstu medijiem, 22.novembrī zvanu skaits pieauga, savukārt no 23.novembra ārvalstu mediji jau atradās notikuma vietā.

Lai nodrošinātu vienotu un koordinētu informācijas sniegšanu, regulāri tika organizēti preses *brīfini* ar iesaistīto dienestu un Iekšlietu ministrijas vadību, kā arī ar Rīgas Domes pārstāvjiem un citām amatpersonām, kas darbojās notikuma vietā. Plašsaziņas līdzekļu pārstāvji tika informēti ne tikai par jaunumiem glābšanas darbu norisē, bet arī par glābšanas darbu specifiku un metodēm, kā arī par pieejamo un izmanto tehniku un aprīkojumu, piemēram, par meklēšanas darbos izmantoto „klusuma laiku”. Līdztekus informācijas sniegšanai notikuma vietā, sākot no 22.novembra, dienestu pārstāvji un Iekšlietu ministrijas vadība regulāri sniedza intervijas televīziju vai radio studijās.

Komunikācijas process sociālajos medijos

VUGD komunikāciju sociālajos medijos uzsāka pēc sākotnējās informācijas iegūšanas un nepārtraukti to turpināja līdz pat glābšanas darbu noslēgumam. Pirmais ieraksts tika veikts plkst. 18:25 atbilstoši tā brīža informācijai ar šādu saturu: „Priedaines ielā, Rīgā, veikalā iebrukušas būvkonstrukcijas. Zem tām, iespējams, iesprostoti cilvēki. Lieli resursi iesaistīti glābšanas darbos”. Turpmāk regulāri tika veikti ieraksti, kas informēja par jaunumiem glābšanas darbos. Līdzās tam, nepārtraukti dienestu un ministrijas komunikatori nepārtraukti uzraudzīja iedzīvotāju ierakstu saturu, lai identificētu sabiedrībā esošos jautājumus un neskaidrības un uz tām sniegtu skaidrojošas atbildes. Šajā procesā visi dienesti un ministrija viens otru atbalstīja, retvērojot aktuālās ziņas.

Paralēli Sociālo mediju vidē arī izplatījās dažādas baumas un pieņēmumi. Šīs baumas atbildīgie dienesti kļiedēja, veicot atbilstošus ierakstus sociālajos medijos. Šādas regulāras komunikācijas sociālajos medijos rezultātā, piemēram, VUGD konta sekotāju skaits četrās dienās pieauga no apmēram 2000 līdz 10 000 sekotāju, turklāt dienesta sociālo mediju konti ir ieguvuši iedzīvotāju uzticību un tajos veiktie ieraksti tiek uztverti līdzvērtīgi dienesta paziņojumiem plašsaziņas līdzekļos, kā dienesta oficiālais viedoklis.

Komunikācijas speciālistu darba organizēšana

VUGD, VP un Iekšlietu ministrijas komunikācijas procesu vienlaicīgi nodrošināja vismaz divi komunikācijas speciālisti katrā institūcijā, pēc nepieciešamības arī piesaistot papildu resursus. Pirmās 30 glābšanas darbu

stundas dienestu komunikatori strādāja nepārtraukti, jo ienākošo zvanu intensitāte bija ļoti liela. Glābšanas darbu laikā gandrīz visu laiku viens no dienesta un ministrijas komunikācijas speciālistiem atradās notikuma vietā, bet otrs strādāja darba vietā vai ārpus darba laika no mājām. Darba pienākumi bija sadalīti tā, ka darbiniekam, kas atradās notikuma vietā, galvenais pienākums bija organizēt regulārus *brīfingus* un strādāt ar televīzijām un atsevišķiem radio, nodrošinot tām interviju iespējas. Savukārt otrs darbinieks informēja rakstošos un raidošos plašsaziņas līdzekļus un atbildēja uz viņu uzdotajiem jautājumiem, kā arī nodrošināja komunikāciju sociālajos medijos un mediju un sociālo mediju monitoringu. Komunikācijas speciālisti pēc nepieciešamības sniedza informāciju arī ārvalstu medijiem.

Lai apmainītos ar aktuālo informāciju, regulāri tika organizētas iesaistīto institūciju komunikatoru tikšanās. Tāpat visu dienestu un ministrijas komunikatori savstarpēji sadarbojās un nepārtraukti koordinēja informācijas saturu, lai komunikācija būtu vienota un katrs dienests komunicētu tikai par savā atbildībā esošajiem jautājumiem. Savstarpēja informācijas apmaiņa tika nodrošināta arī ar Valsts kancelejas, Ministru prezidenta biroja, Rīgas Domes un citu iesaistīto dienestu komunikācijas speciālistiem.

- 4.2. Sekmīgu komunikāciju katastrofās veido gan komunikācijas speciālistu pieredze un iemaņas, gan tehniskās iespējas. Komunikācijas speciālistu iemaņas var attīstīt dažādās apmācībās, kā arī, iepazīstoties ar krīžu komunikācijas norisi lielās katastrofās citās valstīs. Šobrīd, atbilstoši iespējām, komunikācijas speciālisti ir papildinājuši savas zināšanas un iemaņas apmācību semināros un mācībās Latvijā un arī ārvalstīs. Tāpat katra krīzes situācija tiek arī rūpīgi analizēta no komunikācijas viedokļa un gūtās mācības pielietotas praksē.

Vienlaikus veiksmīga ilgstoša krīzes komunikācija nav iespējama bez atbilstoša tehniskā aprīkojuma – telefona, planšetdatora, rezerves baterijām un pieejas pie elektropadeves iekārtām. Tāpēc komunikācijas procesa operatīvas norises sekmēšanai moderno tehnoloģiju pieejamība nepieciešama ne tikai darba vietā, bet arī notikuma vietā. Pēc Zolitūdes traģēdijas, piemēram, VUGD ir nodrošinājis komunikācijas speciālistu ar planšetdatoru, rāciju un viedtālruni.

Darbs ar plašsaziņas līdzekļiem bija nopietns izaicinājums arī glābšanas darbu vadītājiem un citām vadības līmeņa iesaistītajām amatpersonām no citiem dienestiem, jo vienlaikus bija jākoordinē gan glābšanas darbi, gan jāskaidro sabiedrībai traģēdijā notiekošais. Notikumiem attīstoties, komunikācijai ar sabiedrību pēc iespējas tika piesaistītas atsevišķas vadības līmeņa amatpersonas, kuru pienākums bija komunikācija ar plašsaziņas līdzekļiem.

- 4.3. 2013.gada 10.maijā veicot trauksmes sirēnu gatavības pārbaudi, tika veikta socioloģiskā aptauja (Pētījumu centrs SKDS) par civilās trauksmes un

apziņošanas sistēmas² efektivitāti. Pēc minētā pētījuma tika iegūti šādi rezultāti (secinājumi):

- problēmas sadarbībā, tostarp, saistībā ar elektronisko plašsaziņas līdzekļu (radio, televīzija) darba laiku (problēmas informācijas pārraidīšana nakts laikā);
- vairākās institūcijas, kas nodrošina civilās trauksmes un apziņošanas sistēmas uzturēšanu un darbību (Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs, Nodrošinājuma valsts aģentūra, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests). Būtu lietderīgi nodrošināt civilās trauksmes un apziņošanas sistēmas uzturēšanu un darbību vienai institūcijai;
- pārāk ilgs laiks (~30min), lai aktivizētu civilās trauksmes un apziņošanas sistēmu pilnībā, izveidojot desmit paziņojuma parauga veidlapas (televīzijai, radio, ziņu aģentūrai);
- ir jāuzlabo iedzīvotāju sagatavotība/informētība par rīcību izdzirdot trauksmes sirēnas (35 % iedzīvotāju nezina, kā jārikojas izdzirdot trauksmes sirēnu signālu);
- nepieciešams regulāri veikt trauksmes sirēnu sistēmas tehniskās apkopes un remontus;
- civilās trauksmes un apziņošanas sistēma nepārklāj vairākas blīvi apdzīvotas vietas valstī. Nepieciešams attīstīt esošo sistēmu vai izveidot papildus apziņošanas sistēmu, izmantojot jaunākas tehnoloģijas;
- problēmas, kas saistītas ar trauksmes sirēnu uzstādīšanas vietām (ēku jumti, uz kuriem uzstādītas trauksmes sirēnas) 33,5% uzstādītas uz privātīpašumā esošām ēkām, 66,5% uz valsts un pašvaldību īpašumā esošām ēkām.

4.4. Iedzīvotāji informāciju un brīdinājumu par katastrofu, kā arī turpmāko rīcību var saņemt, ja, dzirdot trauksmes sirēnas, ieslēgs radio (Latvijas radio, radio SWH, radio Skonto, Kristīgais radio) vai TV (LTV1, LTV7, LNT, Pirmais Baltijas kanāls), lai saņemtu informāciju par notikumu. Ņemot vērā, ka trauksmes sirēnas uzstādītas tikai pilsētās, paredzēts, ka brīdināšana var tikt veikta, izmantojot operatīvo dienestu transportlīdzekļus un skaļruņus. Informāciju var iegūt arī VUGD mājaslapā par apdraudējumiem, kas skar dienesta kompetenci.

Uzlabojumi varētu būt vienotas mājaslapas izveide, kur iedzīvotāji varētu iegūt informāciju par visām valstī iespējamām katastrofām un rīcību pirms tās, tās laikā un pēc tās.

Jāpiemin arī jaunāku apziņošanas sistēmu ieviešana, piemēram "šūnu apraide", kur, izmantojot mobilo sakaru operatoru infrastruktūru un mobilos telefonus, iedzīvotāji tiek brīdināti un apziņoti apdraudētajā teritorijā. Izmaksas šādas sistēmas ieviešanai sastādītu apm. 4,5 milj. *euro*, uzturēšanai apm. 0,4 milj. *euro* gadā. Projekta idejas apraksts iesniegts Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā ar mērķi realizēt projektu Eiropas Reģionālās

² Ar detalizētāku informāciju par minēto sistēmu, kā arī aptaujas rezultātiem var iepazīties izmantojot hipersaiti: https://vugd.gov.lv/files/kvp/2013-06-12_08_02_19_KVPS_120613_PPP_final.pdf

attīstības fonda ietvaros.

- 4.5. Iedzīvotāju sagatavotība un informētība par rīcību, izdzirdot trauksmes sirēnas, ir jāuzlabo (35 % iedzīvotāju nezina, kā jārikojas izdzirdot trauksmes sirēnu signālu).

Apmācību civilās aizsardzības jomā reglamentē Ministru kabineta 2007.gada 11.septembra noteikumi Nr.612 "Minimālās prasības civilās aizsardzības kursa saturam un nodarbināto civilās aizsardzības apmācības saturam", paredzot šādus apmācības veidus:

- civilās aizsardzības kurss vispārējās un profesionālās izglītības procesā. Izglītības un zinātnes ministrija sadarbībā ar Iekšlietu ministriju ir izstrādājusi informatīvo ziņojumu "Par civilās aizsardzības kursa izmaksām, ieviešanas grafiku vispārējās izglītības iestādēs un profesionālās izglītības iestādēs" (VSS-525), kur veikts mācību kursa „Cilvēkdrošība” izmaksu aprēķins un ieviešanas grafiks.
- civilās aizsardzības kurss augstskolās, kur civilās aizsardzības kursa apjomu studējošajiem atkarībā no studējošo specialitātes, saskaņojot ar Iekšlietu ministriju, nosaka attiecīgās augstskolas vadītājs. Divdesmit trijās augstskolās programma ir saskaņota un notiek apmācības process, savukārt trīspadsmit augstskolas programmu ir iesniegušas saskaņošanai, bet nepieciešams veikt precizējumus.
- civilās aizsardzības apmācība nodarbinātajam, kur apjomu personām, kuras nodarbinātas pie komersanta, vai iestāžu darbiniekiem nosaka komercsabiedrības vadītājs, individuālais komersants vai iestādes vadītājs. Minēto apmācību var nodrošināt divpadsmit komersanti, kuriem ar VUGD ir saskaņota apmācības programma, vai arī pati komercsabiedrība vai iestāde.

- 4.6. Valsts materiālajās rezervēs tiek uzglabāti materiālie resursi, kas nepieciešami civilās aizsardzības plānos noteikto pasākumu veikšanai. Institūcijas izvērtē savas vajadzības un atbilstoši Valsts materiālo rezervju likuma 3.pantam Iekšlietu ministrijai līdz kārtējā gada 1.martam iesniedz priekšlikumus par katastrofu gadījumos veicamo pasākumu izpildei nepieciešamajām materiālajām rezervēm, to daudzumu, materiālo rezervju veidošanai nepieciešamajiem finanšu līdzekļiem un iespējamiem atbildīgajiem materiālo rezervju glabātājiem. Resursu iegāde valsts materiālajās rezervēs notiek atbilstoši pieejamajiem finanšu līdzekļiem.

- 4.7. Attiecībā uz iedzīvotāju izglītošanu, kurus var ietekmēt avārijas komersantu objektos, paaugstinātas bīstamības objekta īpašnieks nodrošina objekta trauksmes un apziņošanas sistēmas izveidošanu, lai katastrofas vai tās draudu gadījumā objektā brīdinātu nodarbinātos, apakšuzņēmējus, apakšnomniekus un apmeklētājus, kā arī nodrošina apdraudētajā teritorijā esošo iedzīvotāju brīdināšanu par pastāvošajiem draudiem un informēšanu par rīcību un veicamajiem aizsardzības pasākumiem, kā arī izstrādā izglītojošos

informatīvos materiālus.

Minēto procesu, kā arī to, vai notiek nodarbināto apmācība, kontrolē VUGD amatpersonas ar speciālajām dienesta pakāpēm, veicot plānotās un neplānotās pārbaudes objektos, kā arī skaņojot informatīvos materiālus.

Ministrs

R.Kozlovskis